

STRÖMSTADS
KOMMUN

TANUMS
KOMMUN

Sotenäs kommun

LYSEKILS
KOMMUN

SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING

över miljöbedömningen av Blå översiktsplan för norra Bohuslän

fördjupad översiktsplan för havsområdena i Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekils kommuner

Vad är en särskild sammanställning?

När en översiktsplan är antagen ska kommunen, enligt 6 kap 16§ i miljöbalken (MB), upprätta en så kallad särskild sammanställning över miljöbedömningen. Den ska redovisa på vilket sätt miljöaspekterna har integrerats i planen och vilka slutsatser som dragits beträffande risk för betydande miljöpåverkan. I den särskilda sammanställningen ska också redovisas hur synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen har beaktats under planprocessen samt skälen till eventuellt val av alternativ. Slutligen innehåller en särskild sammanställning en redogörelse för vilka åtgärder kommunen avser att vidta för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen medför.

En särskild sammanställning ska hållas tillgänglig för alla som kommunen samrått med.

Miljöbedömningen

Planprocess

Planprocessen inleddes årsskiftet 2012/2013 med ett beslut i respektive kommuns kommunstyrelse om att arbetet med en gemensam fördjupning av översiktsplanen för havsområdet i de fyra kommunerna ska påbörjas.

Ett program arbetades fram under 2014. Samråd runt programmet utfördes sommaren 2014.

Under våren och försommaren 2017 var planen ute på samråd. Under arbetet med samrådshandlingen skedde ett parallellt miljöbedömningsarbete och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) togs fram. Planen har arbetats fram utifrån ekosystemansatsen, vilket påverkat miljöbedömningen och arbetssättet med planen i sin helhet. MKB:n redovisas i konsekvensavsnittet tillsammans med de ekonomiska och sociala konsekvenserna.

Utställning genomfördes under våren 2018. Inför utställningen justerades MKB:n utifrån de ändringar som genomförts fram till utställningen. MKB:n fördjupades i detta skede, vilket innebar att konsekvensavsnittet kompletterades avsevärt i förhållande till samrådshandlingen.

En antagandehandling daterad 2018-07-05 har tagits fram. Inför antagande redigerades konsekvensavsnittet utifrån de ändringar som genomförts efter utställning.

Metod för miljöbedömningen

I miljökonsekvensbeskrivningen beskrevs i samtliga skeden påverkan och konsekvenser av planförslaget utifrån de fem fokusområdena som planförslaget utgår ifrån.

I samrådshandlingen redovisas miljökonsekvenserna på ett övergripande sätt utifrån natur- och kulturmiljövärden, landskapsbild och karaktär, klimat, vattenmiljö samt hälsa och säkerhet. Förslaget stämde även övergripande av mot riksintressen, hantering av skyddade områden, de nationella miljömålen och mot gällande miljö kvalitetsnormer. Även risk för betydande miljöpåverkan beskrivs i samrådshandlingens MKB på ett övergripande och generellt sätt.

STRÖMSTADS
KOMMUN

TANUMS
KOMMUN

Sotenäs kommun

LYSEKILS
KOMMUN

I utställningshandlingen fördjupades och kompletterades MKB:n liksom konsekvensavsnittet som helhet. Detaljeringsgraden i beskrivningen av miljökonsekvenserna följer detaljeringsgraden i planförslaget. Det innebär att de delar av planförslaget som har en tydligare geografisk utbredning och en tydlig användning konsekvensbedömts med en större detaljeringsgrad än de delar där avgränsning och användning är oklar eller flexibel. Konsekvensbeskrivningen har fokuserat på de delar av planförslaget där kommunerna har mandat att styra utvecklingen. Inom flera områden, som till exempel yrkesfiske, sjöfart, naturskydd och försvar är kommunernas mandat till styrning begränsad. Förhållningssättet till det mandat kommunerna har och hur detta ska hanteras i redovisningen av planförslaget är en fråga som diskuterats mycket under planprocessen.

I utställningshandlingen formulerades konsekvenserna av planförslaget sammanfattat utifrån naturvärden, kulturvärden, landskapet, friluftsliv, hälsa och säkerhet samt ekosystem. Liksom i samrådshandlingens MKB beskrevs särskilt påverkan på riksintressen, påverkan på de nationella miljömålen och förenlighet med gällande miljökvalitetsnormer. Risken för betydande miljöpåverkan kompletterades i utställningshandlingens MKB.

Inom ramen för miljöbedömningen studerades ett nollalternativ, vilket användes som ett jämförelsealternativ. Nollalternativet beskrevs som en förmodad utveckling om planförslaget inte skulle antas och därmed att respektive kommuns översiktsplan skulle fortsätta att gälla. I utställningshandlingen beskrivs konsekvenserna av nollalternativet.

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen

Kommunerna genomförde i oktober 2015 samråd om avgränsning av MKB för planen som ett första steg i miljöbedömningen. Inför samrådet tog kommunerna fram ett underlag med en redovisning av geografisk, saklig och tidsmässig avgränsning. Den geografiska avgränsningen har justerats något under planarbetets gång vilket har beskrivits såväl i planförslaget som i MKB:n. I avgränsningssamrådet fördes ett resonemang kring MKB:ns förhållningssätt till global miljöpåverkan och gränsdragning utifrån kommunernas möjlighet att påverka genom planförslaget. Den sakliga avgränsningen har haft sin utgångspunkt i de fokusområden som planförslaget är uppbyggt kring. Den tidsmässiga avgränsningen har redovisats för att överensstämja med den statliga Västerhavsplanen.

Integrering av miljöaspekter och hur synpunkter har beaktats

Integrering av miljöaspekter i planförslaget

Planförslaget har arbetats fram utifrån ekosystemansatsen, vilket bland annat har inneburit ett integrerat arbetssätt mellan planförslag och miljöbedömning. I ett tidigt skede gjordes en analys av vilka ekosystemtjänster som respektive anspråk är beroende av, t ex vilka ekosystemtjänster som krävs för ett väl fungerande yrkesfiske. En genomgång gjordes i ett senare skede av vilka ekosystemtjänster som respektive anspråk ger konsekvenser på. Detta arbetssätt gav översiktligt riktlinjer kring avvägningar mellan intressen och underlag till förståelsen av konsekvenser på miljön.

Synpunkter under samrådet

Många av de inkomna synpunkterna i planprocessen har på ett eller annat sätt berört miljöaspekter. Synpunkter som direkt berörde miljöbedömningen var i *samrådsskedet* att:

- Riksintressena behöver lyftas fram tydligare för att en bedömning av påverkan ska kunna göras.
- Större hänsyn till riksintresse för totalförsvaret krävs.
- Hanteringen av kulturmiljö bör lyftas fram tydligare i förslaget.
- Hanteringen av klimatförändringar, geoteknik och säkerhetsfrågor bör lyftas fram tydligare i förslaget.
- Ett tydliggörande kring vilken typ av vattenbruk som är möjlig på respektive utpekad plats behöver göras för att konsekvenserna av förslaget ska kunna bedömas. Några utpekade områden för vattenbruk bedöms som olämpliga med hänsyn till bl a naturskydd och rekreationsvärden.
- Konsekvensdelen behöver generellt fördjupas, särskilt avseende konsekvenser på skyddad natur och på riksintressen.
- Möjligheterna för samexistens mellan t ex naturskydd och övriga intressen samt konfliktpunkter för samexistens behöver tydliggöras.
- Risker för påverkan på miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten från t ex fiskodlingar behöver förtydligas.
- Påverkan på MKN för luft behöver förtydligas för de större hamnområdena.
- Riskerna med vindkraft till havs behöver förtydligas.
- Planförslagets koppling till miljömålen behöver förtydligas.
- Avloppsfrågan kopplat till vattenbruk behöver belysas bättre.
- Konsekvenserna av utpekade områden för motorsport behöver förtydligas.
- Länsstyrelsen står fast vid synpunkter från ÖP-processen i Tanums kommun att Lökholmen och Sibirien är olämpliga platsen för etablering av nya småbåtshamnar. Länsstyrelsen framför även behov av att tydligare redovisa tagna hänsyn samt konsekvenser för övriga föreslagna nya småbåtshamnar.
- En naturtypkartläggning efterfrågas för planområdet.
- Fiskets miljöpåverkan bör belysas tydligare
- Tveksamheter till att öppna upp Islandsbergskanalen framförs.
- Grunda bottenar bedöms inte ges ett tillräckligt skydd i planförslaget.
- Förslag till åtgärder saknas för bevarande av naturvärden.
- Större hänsyn bör tas till Svaberget och dess höga naturvärden.
- Rekommendationen om hastighetsbegränsning är svår att tolka och hantera.
- Synpunkter kring områden med undantag från dumpningsförbud.

Hur synpunkterna beaktades efter samrådet

Synpunkter som framfördes under samrådet beträffande miljöaspekter och miljökonsekvenser beaktades sammanfattningsvis enligt följande:

- De utsjözoner som var lokaliserade inom utredningsområde för naturskydd av Svaberget samt inom riksintresse för totalförsvaret; Sotenäs 3, 4 togs bort och avgränsningen för Sotenäs 1 justerades.
- Utsjözonerna Strömstad 1 och Tanum 1 togs bort med hänsyn till närheten till Kosterhavets nationalpark.

- Område 25 och 26 för vattenbruk i kustzonen togs bort med hänsyn till närheten till värdefulla badplatser samt naturskydd.
- Några av områdena utpekade för utveckling av nya småbåtshamnar i Tanum togs bort med hänsyn till riksintressen och skyddad natur.
- Skydd av grunda områden tydliggjordes och formulerades som en generell bestämmelse istället för geografiskt definierad.
- Rekommendation kring hastighetssänkning förtydligades och formulerades som en generell rekommendation istället för geografiskt definierad.
- Rekommendationerna för områden med gällande naturskydd förtydligades genom uppdelning i flera rekommendationer.
- Frågan om mandat (mellan stat och kommunerna) förtydligades.
- Planförslaget kompletterades med beskrivningar kring vilka avvägningar som gjorts i framtagandet av planförslaget och vilka underlag som nyttjats för avvägningarna.
- Områden för vattenbruk i kustzonen kompletterades med vilken typ av vattenbruk som avsågs inom respektive område.
- Planförslaget kompletterades med ett avsnitt som redovisar åtgärdsförslag kopplade till planen.
- Konsekvensbeskrivningen fördjupades och kompletterades med utgångspunkt i inkomna yttranden.

Synpunkter under utställning

Synpunkter som direkt berörde miljöbedömningen i *utställningsskedet* var att:

- Översiktsplanens övergripande nivå och den oklara användningen för några av de geografiskt utpekade områdena gör att konsekvenserna för ett nyttjande enligt förslaget är svåra att konsekvensbedöma och får därför avgöras vid varje enskild tillståndsprövning.
- Konsekvenserna på riksintressen för naturvård och friluftsliv (MB 3 kap. och 4 kap.) är svåra att bedöma utifrån planens övergripande nivå.
- Större hänsyn till riksintresse för totalförsvaret krävs. LST framför erinran mot sådana förslag inom sjöövningområdet som kan komma att begränsa eller påtagligt försvåra Forsvarsmaktens möjlighet att bedriva verksamhet.
- Länsstyrelsen framför erinran mot R5 (Område för vattenbruk kustzon) område 10, 12, 17 och 21.
- Länsstyrelsen framför erinran mot R6 (Utvecklingszoner Sotenäs) område 1 och 2 samt Lysekil 1, 2 och 5.
- Länsstyrelsen framför erinran mot R8 (Hänsynsområden) område 6 och 7.
- Länsstyrelsen framför erinran mot R14 (Utvecklingsområden för småbåtshamn) område 3 Lökholmen.
- Synpunkter kring områden med undantag från dumpningsförbud.
- Synpunkter kring områden för motorsport.
- Önskemål om att skydda området Metvik-Fiskebäcksvik, Lysekils kommun som naturreservat.
- Planförslagets koppling till miljömålen behöver förtydligas.
- Grunda bottenar bedöms inte ges ett tillräckligt skydd i planförslaget.

Hur synpunkterna beaktades efter utställning

- Planens förhållningssätt och hänsyn till riksintressena för naturvård och friluftsliv (både MB 3 kap. och 4 kap) utifrån en helhetsbedömning för norra Bohuslän lyftes fram som ett stöd till gjorda avvägningar mellan intressen.
- Komplettering gjordes för respektive område inom rekommendationerna R5 och R6 med information kring kända förutsättningar och riktlinjer för fortsatt prövning, t ex vilka hänsyn som måste tas vid framtida tillståndsprövningar.
- MKB:n förtydligades med information avseende MKN för luft i de stora hamnarna.

Slutsatser

Planen

Havet omfattas i sin tydliga tredimensionalitet av en mångfald av anspråk och värden. Utgångspunkten i Blå ÖP är att möjliggöra ett ökat nyttjande av havet utan att dess värden och förutsättningar för långsiktig fortlevnad och långsiktigt välmående går förlorade. Syftet med planen är därmed att redovisa kommunernas gemensamma och strategiska inriktning för en sådan utveckling med utgångspunkt i de prioriterade fokusområdena. Komplexiteten i avvägningar mellan anspråk och värden innebär att planförslaget blir en tolkning av vilka anspråk som kan samexistera på vilka platser och en redovisning ur ett helhetsperspektiv (och därmed övergripande) hur anspråk kan fördelas så att konflikter undviks. Då hanteringen av anläggningar mm i vattnet sker genom tillståndsprövningar utanför kommunernas beslutsmandat och då flera av anspråken som yrkesfiske, försvar, naturskydd och sjöfart hanteras på statlig nivå eller på EU-nivå har kommunerna begränsat utrymme till skarpa rekommendationer. Planförslaget redovisar därmed viljeinriktningen utifrån kommunernas perspektiv som underlag för beslut som tas av andra myndigheter och som en vägledning för kommunernas arbete kopplat till hav och kust.

Betydande miljöpåverkan

I MKB:n påpekas den fördjupade översiktsplanens övergripande nivå och att tillståndprocesser kommer att krävas för huvuddelen av de verksamheter och anläggningar som föreslås i planförslaget. Det innebär att fördjupade underlag och en detaljerad konsekvensbedömning med bedömning av risk för betydande miljöpåverkan kommer att tas fram i varje enskild tillståndsprövning.

MKB:n lyfter fram följande delar av planförslaget som anläggningar där risk för betydande miljöpåverkan föreligger:

- **R5 (Område för vattenbruk i kustzonen) område 16 Otterön, Tanums kommun.**
Inom området föreslås möjlighet till etablering av integrerad flerartsodling. Området ingår i Natura 2000-område Tanumskusten. Risk bedöms finnas för att Natura 2000-området påtagligt skadas samt för att miljö kvalitetsnormen för vatten inte uppnås.
- **R6 (Utvecklingszoner) område 1-5 vid Gullmarsfjordens mynning, Lysekils kommun.**

Utvecklingszonerna pekas ut för möjlig utveckling kopplat till vattenbruk eller marin energi, men utan att specifikt ange innehåll. Syftet är att möjliggöra för framtida utveckling även av verksamheter som idag inte är kända. Lokaliseringen på inom Natura 2000-område för Gullmarn.

STRÖMSTADS
KOMMUN

TANUMS
KOMMUN

Sotenäs kommun

LYSEKILS
KOMMUN

Innebär en risk för betydande miljökonsekvenser som får bedömas mer specifikt vid en framtida tillståndsprovning.

Även etableringar inom andra utvecklingszoner bedöms kunna innebära risk för betydande miljöpåverkan beroende på innehåll och omfattning.

- **Områden för motorsport.**

Dessa områden bedöms enligt MKB:n generellt innebära risk för betydande miljöpåverkan.

- **Utvecklingsområden för småbåtshamnar**

Utbyggnad av småbåtshamnar bedöms enligt MKB:n generellt innebära risk för betydande miljöpåverkan. För utpekade områden Lahälla, Lysekils kommun lyfts särskilt risken för konflikt mellan småbåtshamn och riksintresset för kommunikationer – hamn och sjöfart. För utpekade områden Starekilen, Strömstads kommun lyfts risken för konflikt mellan småbåtshamn och område för motorsport.

- **Områden med möjligt undantag från dumpningsförbud**

Dessa områden bedöms enligt MKB:n generellt innebära risk för betydande miljöpåverkan.

Integrering av miljöaspekter och behandling av alternativ

Miljöbedömningen har i och med att den ingått i planarbetet kunnat bidra till att synpunkter med avseende på miljökonsekvenser integrerats i planprocessens olika skeden, vägts in och ställts mot utvecklingsintressen. Konsekvensbeskrivningen utgjorde i samrådsskedet en övergripande beskrivning som fördjupades och bearbetades i utställningsskedet utifrån inkomna synpunkter och bearbetning av planförslaget. Inför antagande har planförslag och därmed konsekvensbeskrivning förtydligats på ett flertal punkter.

Förutom nollalternativet behandlades inga andra alternativ.

I planhandlingen ingår miljökonsekvensbeskrivningen i avsnittet *Konsekvenser*. I kapitlet ingår förutom hanteringen av miljökonsekvenser även beskrivning kopplat till samhällsekonomiska och sociala konsekvenser.

Uppföljning och ansvar

Aktualisering av översiktsplan

Aktualisering av Blå ÖP är tänkt att genomföras i samverkan mellan de fyra kommunerna under kommande mandatperiod. Kommunernas hantering av sina respektive översiktsplaner kommer dock att innebära en prövning av Blå ÖP:s aktualitet och en inarbetning eller revidering av dess rekommendationer för att integrera Blå ÖP i varje kommuns översiktliga planering. I detta arbete ingår även att ta ställning till de strategiska blå inspelen där Blå ÖP ger riktlinjer kring kommunernas planering på land i de frågor som rör marina miljöer och företeelser.

Tillståndsprovning

Det är Länsstyrelsen och i vissa fall Mark- och miljödomstolen som genomför tillståndsprovningar för etablering av verksamheter och anläggningar i havet. Blå ÖP ska i dessa sammanhang fungera som ett underlag i sådana provningar där planen redovisar kommunernas viljeinriktning och ger riktlinjer för provningen utifrån de avvägningar som gjorts i Blå ÖP.

STRÖMSTADS
KOMMUN

TANUMS
KOMMUN

Sotenäs kommun

LYSEKILS
KOMMUN

Kommunerna fungerar som remissinstanser i tillståndsprövningar och får genom Blå ÖP stöd i de bedömningar som lämnas i remissvar.

Åtgärder

Planbeskrivningen innehåller ett avsnitt där ett antal åtgärder kopplade till planförslaget och till konsekvensbedömningen lyfts fram. Till varje åtgärdsförslag finns en hänvisning kring ansvar för ett sådant fortsatt arbete.

Arbetsätt

I planbeskrivningen redogörs för ett förslag till arbetsätt för att samverka mellan kommunerna i frågor som rör kust- och havsplanering ska kunna fortsätta som en del i det dagliga arbetet med miljö-, näringslivs- och samhällsbyggnadsfrågor. Förslaget till arbetsätt innefattar bildandet av en arbetsgrupp med ansvar för kust- och havsplanering, uppdatering utifrån ny kunskap och pågående processer kopplat till havsplanering samt strukturering och paketering av det omfattande GIS-material som numera finns tillgängligt både i form av planförslagets skikt och i form av underlag.

Rutiner för uppföljning efterfrågas för att kunna följa utgången och hanteringen av de tillståndsprövningar som berör Blå ÖP. En sådan kontinuerlig uppföljning skulle ha ett stort värde i kommande revidering av Blå ÖP.